

Herning Kommune
Haderup Børnehus

Pædagogisk læreplan for Haderup Børnehus 2020

RAMBOLL

Indholdsfortegnelse

Introduktion	2
Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan.....	2
Hvem er vi i Haderup Børnehus?	4
Det pædagogiske grundlag	6
Børnesyn og børneperspektiver	6
Børnefællesskaber.....	6
Børns leg	7
Det brede læringssyn	7
Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen	7
Forældresamarbejde om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.....	9
Børn i udsatte positioner	10
Sammenhængende overgange.....	11
Toldene - de ældste børnehalebørn	11
Evaluerende pædagogisk praksis	14
De seks læreplanstemaer	15
Alsidig personlig udvikling	16
Social udvikling.....	18
Kommunikation og sprog	20
Krop, sanser og bevægelse	22
Natur, udeliv og science.....	24
Kultur, æstetik og fællesskab	26
Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	28
Inddragelse og samarbejde med lokalsamfundet	28

Introduktion

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling.

Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016.

Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

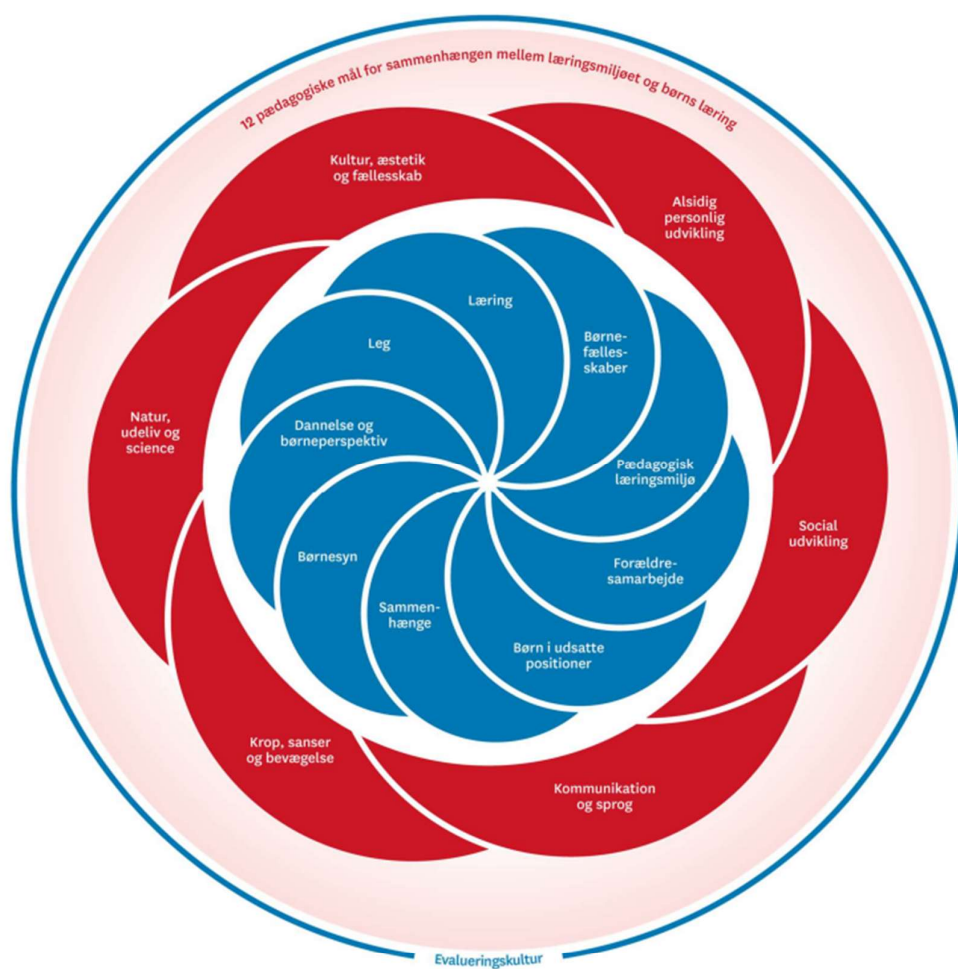
Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

Hvem er vi i Haderup Børnehus?

Haderup Børnehus er en del af Haderup Skole og Børnehus. Det er placeret lige ved siden af skolen og består af to gamle lærerboliger, der er bygget sammen. Vi har dejlige udendørsarealer, som er hegned ind. Derudover bruger vi også skolens område samt nærområdet, hvor vi har både skov, å og anlæg.

Børnehuset er en integreret institution med plads til 10 vuggestuebørn og 40 børnehavebørn fordelt i tre grupper: Alfer, Skovnisser og Trolde

Vuggestuen / småbørnsgruppen - Alferne

Alferne er en lille vuggestue med plads til 10 børn, som har egne lokaler i den ene ende af Børnehuset. I de perioder, hvor der er færre børn i vuggestuen, oprettes en småbørnsgruppe med de yngste børnehavebørn. Der er fast personale tilknyttet Alferne, men vi har et tæt samarbejde med børnehaven i det daglige.

Hos Alferne prioriteres de trygge rammer og rutiner, men i takt med barnet bliver større, vil det blive inddraget i aktiviteter med børnehaven og i lokalområdet. Vi har tæt samarbejde med skolen, hvor vi bl.a. anvender musiklokalet og vi har også dage i hallen. På legepladsen har vuggestuen et indhegnet område som er en del af Børnehusets fælles legeplads.

I Børnehuset er der generelt et stort kendskab til hinanden på tværs af vuggestue og børnehave. Dette er med til at sikre en glidende overgang fra vuggestue til børnehave og giver søskende mulighed for en tæt kontakt i hverdagen.

Børnehaven – Skovnisser og Trolde

I Børnehaven er der plads til 40 børn fordelt i to grupper. Skovnisserne er de yngste børnehavebørn, som opholder sig i børnehavens grupperum og vores fælles café. Trolde er de ældste børn. De går hver formiddag over i Naturværkstedet, som er et udeområde med bålhytte og et grupperum. Der er fast personale tilknyttet begge grupper, men alle børn har kendskab til hele personalegruppen, da der generelt er et tæt samarbejde mellem alle grupper i Børnehuset.

I Børnehuset prioriteres overgangsaktiviteter højt og disse er derfor en fast del af hverdagen. Vuggestuebarnet har mulighed for at deltage i aktiviteter med de yngste Skovnisser, de ældste Skovnisser besøger Naturværkstedet og Trolde deltager både i aktiviteter på skolen med personale fra skolens SFO og i 0.kl. med klasselæreren.

I Børnehaven er der plads til fordybelse og fysisk udfoldelse. Vi har sprogrum, motoriksal, store grupperum og udearealer. Vi har særligt fokus på barnets sproglige udvikling gennem legende sprogmiljøer og aktiviteter i mindre sproggrupper.

Pædagogik og Herningmodel-Dagtilbud

I Børnehuset er udgangspunktet, at det at være barn har en værdi i sig selv. Vores vigtigste opgave, at skabe de bedste betingelser for et godt børneliv i Haderup Børnehus.

Vi har fokus på at skabe tryghed for det enkelte barn. Vi møder barnet ud fra principperne i Herningmodel-Dagtilbud, hvor den anerkendende tilgang er central. Et trygt barn giver de bedste betingelser for læring og gør barnet i stand til at indgå i de forpligtende fællesskaber.

I Børnehuset arbejdes målrettet med det positive samspil i børnefællesskaberne samt udviklingen af de pædagogiske læringsmiljøer, hvorunder vi har særligt fokus på Børnehusets sproglige læringsmiljøer.

Det pædagogiske grundlag

Børnesyn og børneperspektiver

I Børnehuset opfattes barnet grundlæggende som et kompetent og selvstændigt individ, der er medskabere af egen læring og udvikling. Udgangspunktet er, at det at være barn har værdi i sig selv.

Børnehusets fornemmeste opgave er at rammesætte samspillet mellem barnets bidrag og hverdagens pædagogiske processer. I Børnehuset arbejder vi derfor målrettet med at skabe de bedste betingelser for et godt børneliv i alle hverdagens situationer, rutiner og aktiviteter.

Tryghed er grundlæggende for, at barnet trives og kan fungere i dagligdagen. At barnet føler sig trygt er en forudsætning for, at det begynder at udforske verden, danne relationer til andre børn samt lærer at sige til og fra over for andre børn og voksne.

Vi møder børnene med en anerkendende tilgang ud fra principperne i DUÅ. Det er med til at give barnet tryghed, når det bliver set og forstået. Samtidig fremmes de sociale kompetencer, evne til læring og selvregulering.

Det har afgørende betydning for barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse, at det er i stand til at indgå i de forpligtende fællesskaber. DUÅ principperne er med til at styrke det positive samspil og børnenes indbyrdes tilknytning.

Børnenes perspektiver inddrages i de pædagogiske processer, når form indhold og formål rammesættes. Hverdagen skal give mening og udfordre børnene, hvilket bedst imødekommes, når vi lader børnene medvirke i og have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne. Dette gør vi ved at observere og lytte til den aktuelle børnegruppe. Vi er nysgerrige på barnets tanker og ideer - hvad der rører sig og hvilke interesser der er på spil, så barnet bliver en aktiv medspiller i hverdagen.

Børnefællesskaber

I Børnehuset giver udgangspunktet i Herningmodel-Dagtilbud en fokuseret opmærksomhed på det sociale samspil - både barn-barn og barn-voksen. Nærværende og anerkendende voksne skaber en grundlæggende tryghed for det enkelte barn. Den anerkendende tilgang giver samtidig plads til det enkelte barns initiativ og deltagelse i samspil med de øvrige børn og voksne.

I Børnehuset tilbydes forskellige læringsmiljøer, så der skabes rum til alle og rum til at kunne afprøve nye relationer og positioner. Vi tager samtidig højde for eksisterende relationer, som

skal have lov til at udvikle sig. Derfor er det afgørende at vi, under de pædagogiske processer, inddrager børnenes perspektiv samt observationer og kendskab til børnegrupperne.

Vi styrker børnefællesskabet på tværs, når vi afholder månedlige fællesskabsdage i Børnehuset og når vi har fælles aktiviteter sammen med dagpleje, skole og SFO.

Børns leg

Leg er en gennemgående del af hverdagen i Børnehuset, da den har en grundlæggende betydning for barnets sociale og personlige læring og udvikling.

Vi værner derfor om legen i Børnehuset, hvor legen er det centrale element i udviklingen af de pædagogiske læringsmiljøer. Det er samtidig en vej til at forstå børnegrupperne og imødekomme børnenes perspektiver, når vi understøtter den legende tilgang til læring og udvikling. I Børnehuset har vi fokus på anerkendelse af og respekt for den spontane og selvorganiserede leg men også på, hvordan vi kan understøtte og rammesætte legen, så alle inddrages og trives.

Vi eksperimenterer med rammesatte legeaktiviteter, som udfordrer, inspirerer til nye lege samt udvider barnets sproglige horisont.

Det brede læringssyn

I Børnehuset har vi fokus på at skabe tryghed, så alle børn har de bedst mulige betingelser for at lære. Et trygt barn udfordrer sig selv og tør også blive udfordret af andre.

Det pædagogiske udgangspunkt i DUÅ principperne skaber en tydelig forventning til barnet og samtidig en positiv anerkendelse, når barnet forsøger at løse en opgave. Det hjælper barnet til at navigere i hverdagens mange situationer og til at kunne indgå i det forpligtende fællesskab. Vi har et bredt fokus på læring, når vi i udviklingen af vores læringsmiljøer har fokus på både de planlagte pædagogiske aktiviteter, hverdagens daglige rutiner samt børnenes selvorganiserede leg.

Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen

Udgangspunktet i udviklingen af Børnehusets læringsmiljøer er den legende tilgang og fokus på læring hele dagen. Børnenes perspektiver og initiativer inddrages og vi har særligt fokus på sprog.

Vi har et bredt fokus på læring, når vi i udviklingen af vores læringsmiljøer har fokus på disse tre områder:

Pædagogiske aktiviteter - planlagt og organiseret af det pædagogiske personale for og med børnene:

I Børnehuset inddeles børnene i forskellige grupper om formiddagen. Grupperne dannes med udgangspunkt i barnets alder men også med et blik på sammenhængen - barnets relationer, interesser og læringsudbytte.

De planlagte aktiviteter i mindre børnegrupper skaber mulighed for at arbejdede med det positive sociale samspil i det forpligtende fællesskab. Den ansvarlige voksen præsenterer gruppen for nye oplevelser og erfaringer i samspil med gruppens interesser og initiativer.

I Børnehuset har vi faste sproggrupper, hvor vores sprogvejleder gennemfører sprogstimulerende aktiviteter i vores sprogrum.

Hver uge foregår planlagte overgangsaktiviteter mellem vuggestue, børnehave og skole. Vi har også en fast dag i ugen, hvor vi har legestue i samarbejde med dagplejen.

En gang i måneden har vi fællesskabsdag i hele Børnehuset, hvor vi bl.a. holder fællessamling.

I løbet af året afholdes forskellige arrangementer for børn og forældre.

Hverdagens daglige rutiner:

I Børnehuset arbejdes målrettet med tydelige forventninger og regler samt fast voksen- og gruppetilknytning. Det har særlig stor betydning ved de faste rutiner som måltider, samling, legeplads, middagssøvn osv.

Vi gør hverdagens forventninger tydelige med markeringer og billeder, ex. ventepunkter, håndvask, hvilket overtøj osv.

Vi har faste rutiner ved overgange.

Børnene inddrages i klargøring og oprydning i løbet af dagen.

Månedens tema inddrages i rutinesituationer, hvor vi har særligt fokus på samtale, sang samt benævnelse af fokusord.

Børnenes selvorganiserede leg:

I Børnehuset foregår leg hele dagen. Legen prioriteres, så der skabes rum og tid til leg. Legen indtænkes både i de pædagogiske rutiner og i de planlagte aktiviteter.

Leg foregår både ude og inde.

Vi har opmærksomhed på, hvordan vi som voksne positionerer os i forhold til børnenes leg og hvorvidt vi tillader fantasi, kreativitet og eksperimenter.

Vi har ansvar for at give inspiration og nye ideer til børnene lege. Vores fysiske rum og materialer skal være tilgængelige.

Vi eksperimenterer med forskellige legemiljøer

Læringstemaer og didaktik

I Børnehuset arbejdes ud fra forskellige læringstemaer i løbet af året. Temaerne kan strække sig over kortere eller længere tid alt afhængig af børnenes interesse og temaets udviklingspotentiale. Der oprettes temakasser, som kan genanvendes og der samarbejdes på tværs af grupperne, når temaerne kører. Temaerne inddrages hele dagen, både i leg, rutiner og til planlagte aktiviteter.

Der er særligt fokus på, hvordan vi kan stimulere barnets sproglige udvikling undervejs i processen.

Vi inddrager højtider, traditioner og lokalområdet.

Der laves tematisk månedsplan med formål, mål og indhold i den enkelte gruppe. Denne er et udgangspunkt og kan justeres løbende, når børnegruppens perspektiver inddrages i planlægning og evaluering undervejs.

Handleplaner på børn og børnegrupper tænkes ind i den tematiske ramme og den sammenhæng de er i.

Forældresamarbejde om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse

I Børnehuset er det væsentligt for samarbejdet med forældrene, at de mødes med respekt og anerkendelse. På samme måde forventer vi at blive mødt af forældrene.

Samarbejdet er et fælles ansvar og vi inddrager og involverer aktivt forældrene i barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse, så samarbejdet bliver tillidsfuldt og konstruktivt.

Vi giver forældrene et indblik i hverdagen, når vi indsætter billeder, hverdagsfortællinger og informationer på intranettet. Vi fortæller også gerne om hverdagens oplevelser med barnet. Vi afholder forældresamtaler flere gange i løbet af barnets tid i Børnehuset og prioriterer den daglige 'garderobesnak' og årlige arrangementer.

Vi tager initiativ til tværfagligt samarbejde med andre faggrupper, hvis behovet opstår. Dette altid i tæt dialog og samarbejde med forældrene.

I Børnehuset har vi fokus på de sproglige læringsmiljøer, og vi går gerne i dialog med forældrene om, hvilke handlemuligheder der er. Hvis der opstår et behov for særlige sproglige indsatser laves disse i samspil med hjemmet.

Det er vigtigt at afstemme forventninger i forældresamarbejdet - både ift. den enkelte familie men også generelt i Børnehuset. Vi holder et opstartsmøde, inden barnet starter i Børnehuset. Her drøftes de gensidige forventninger. Forventningerne til hinanden drøftes også løbende, hvis behovet opstår.

Personalet i Børnehuset kan vejlede og guide forældrene i, hvordan barnet får oplevelser og erfaringer, som bidrager til læring. Når vi prioriterer et kendskab til hinandens hverdag, skaber det gode muligheder for sammen at styrke barnets læringsmuligheder. Derfor er den daglige dialog vigtig for samarbejdet.

Alle forældre er forskellige og samarbejdet varierer i forhold til de behov og muligheder for deltagelse forældrene har. Børnehuset tager udgangspunkt i familiens situation og former samarbejdet herudfra.

Børn i udsatte positioner

I Børnehuset bliver alle børn mødt ud fra de samme principper med udgangspunkt i Herning-model-Dagtilbud. Det er Børnehusets intention at fastholde en kultur, hvor alle har betydning for fællesskabet, uanset hvilke forudsætninger det enkelte barn / den enkelte familie kommer med. Derfor skal alle børn og forældre mødes med positive forventninger og trygge pædagogiske læringsmiljøer.

De pædagogiske læringsmiljøer tager højde for børn i udsatte positioner, når form, indhold og formål tilrettelægges. Det gøres muligt at arbejde målrettet med mindre børnegrupper og barnets specifikke udfordringer.

Børn i udsatte positioner kan have brug for at blive guidet i rutiner og aktiviteter, hvilket kræver en høj grad af opmærksomhed på personalets rolle og faglighed. Det fælles udgangspunkt i DUÅ principperne ensretter indsatsen og giver personalet handlemuligheder under de pædagogiske processer.

I Børnehuset har vi en pædagog med AKT-funktion, som oprustes med viden indenfor områderne adfærd, kontakt og trivsel. Vi har ligeså en pædagog med en sprogvejleder-funktion, som har en opdateret viden på området. De bidrager med sparring i det daglige samarbejde med både ledelse og personale.

Forældrene får tildelt en kontaktpædagog, som er med til at skabe tryghed i samarbejdet. Kontaktpædagogen er så vidt muligt tilknyttet den gruppe, som barnet er en del af. Det er

kontaktpædagogen, der har dialogen med forældrene om barnets trivsel, udvikling, dannelse og læring.

Indimellem er der behov for særlige pædagogiske indsatser af forskellig art. Det er kontaktpædagogen der, i samarbejde med forældrene og den pædagogiske leder, udarbejder handleplanen i denne proces.

Vi har et tæt samarbejde med sundhedsplejerske, socialrådgiver, psykolog, ergoterapeut og talelærer. Vi inddrager disse faggrupper, hvis behovet opstår.

Sammenhængende overgange

Vi har forskellige tiltag i løbet af året, som styrker de sammenhængende overgange:

- Der arrangeres besøg og samtale med nye familier i Børnehuset
- Der overleveres mellem dagpleje – Børnehus – skole samt mellem grupperne i Børnehuset
- Den kommunale dagpleje kommer en formiddag om ugen i legestue sammen med de yngste børnehavebørn.
- Vuggestuens børn er sammen med børnehaven i ydertimerne og ind i mellem til aktiviteter.
- Aktiviteter planlægges ofte på tværs af grupperne
- Fælles feriepasning mellem Børnehus og SFO
- Børnehuset giver forældrene viden om hverdagen, så de har kendskab til huset og hvordan læring understøttes i de forskellige aldersgrupper.
- Børnehuset anvender DUÅ principper, som også anvendes i dagplejen. Disse minder også om skolens PALS principper. Dermed oplever barnet en sammenhæng i forventningerne.

Troldene - de ældste børnehavebørn

Troldene har hver formiddag aktiviteter, som støtter op om børnenes sociale kompetencer, lyst til at lære og mod på at forsøge. Der er et målrettet samarbejde med SFO / 0.klasse fra august til maj. Nedenfor beskrives formål og mål i forløbet.

Faglighed

I Troldegruppen arbejder vi med skoleparathed. Skoleparathed handler bl.a. om sociale kompetencer, selvhjulpethed, en krop, der er udviklet alderssvarende både grov- og finmotorisk – at sanseintegrationen fungerer samt kendskab til tal bogstaver, rim og remser – lydlig opmærksomhed.

Vi arbejder med børnene udendørs en stor del af dagen hele året rundt. Det betyder, at børnene bliver selvhjulpne med tøj, med at pakke tasker og bruger hele kroppen flere timer dagligt. Det finmotoriske bliver også brugt udendørs, når de samler på små dyr og skal passe på fx ikke at klemme for hårdt. Vi arbejder både udendørs og indendørs med finmotoriske aktiviteter såsom klippe, klistre, at snitte i pinde og andre kreative tiltag. Alt, hvad man laver indendørs kan også laves ude. Vi placerer os alt efter vejret.

Vi arbejder med sanseintegration ved at lade børnene lege både ude og inde og tilpasse aktiviteterne til live ude og inde. De bliver styrket kropsligt, fordi de har et stort område at bevæge sig på. De mærker de forskellige årstiders indvirken på kroppen. De oplever, at der findes alt fra kolde, våde, blæsende til varme dage.

Udendørs bliver de præsenteret for ujævnt og vekslende underlag, der er mulighed for at gynge, klatre i træer, cykle og lege på et område, der taler til børnenes egen kreativitet. Vi supplerer med relevant udendørs legetøj, såsom spil, sjippetove, terrarier og sommerfuglenet. Indendørs er der også mulighed for at lege på egne præmisser. Der er legetøj, der afpasses til aldersgruppen og deres interesser. Der er mulighed for selvvalgte kreative aktiviteter, hvor børnene selv kan nå materialerne. Vi spiller spil, der pirrer interessen for tal og bogstaver, og der bliver sunget sange, rimet, fortalt historier, kigget og læst i bøger.

De sociale kompetencer udvikles gennem børnenes selvvalgte lege både udendørs og indendørs. De får mulighed for længere perioder, hvor legen ikke forstyrres. De voksne fungerer som konsulenter, når børnene har brug for hjælp til fx konfliktløsning. De voksne guider børn, der har brug for det ind i legen, så alle kommer med i fællesskabet.

De voksne igangsætter også fælleslege, spil o.s.v. hvor der bliver arbejdet med at vente på tur, at kunne tåle at tabe, at man oplever, at alle skal have mulighed for at prøve, før man melder sig ud af legen. Men mest af alt handler det om at styrke fællesskabet ved at få en oplevelse af, det er sjovt at lege sammen alle sammen, og at alle har noget at byde ind med. Selvhjulpenheden styrkes bl.a. ved at børnene gennem et helt år opholder sig meget udendørs og efterhånden skal kunne tage relevant tøj på, der passer til vejret. De lærer at klare toiletbesøg selv, at pakke deres tasker med drikkedunk og madpakke og få tasken med frem og tilbage mellem børnehus og Naturværksted.

Trivsel

Trivsel handler om, at man er sund og rask, at man har venner og føler sig tryk, så man kan være med i fællesskabet.

De voksne sørger for en forudsigelig rytme i dagligdagen. Vi arbejder efter den samme skabelon hver dag: Vi går i Troldegruppen til formiddagsmad, leger/har aktivitet, toiletbesøg og håndvask samt efterfølgende madpakketid, leger, mens de voksne på skift holder pause,

toiletbesøg og håndvask med efterfølgende frugttime, hvorefter vi samles med de andre i Børnehuset igen. Børnene bliver forberedt på, hvad der skal ske hver dag.

De voksne sikrer børnene tid til at lege uforstyrret, så venskaber opbygges på kryds og tværs i gruppen, og de hjælper alle børn ind i fællesskabet, så ingen står udenfor.

Der arbejdes efter principperne i DUÅ og med planlægning af emner ud fra årshjul og lærerplanstemaer.

Ansvar

Gennem de daglige aktiviteter i gruppen arbejder de voksne med at børnene selv lærer at tage ansvar for deres egne ting og gruppens ting. Børnene øver sig i at have styr på deres eget tøj, tasker og medbragte ting. De øver sig på at passe på det fælles legetøj ved at behandle det hensigtsmæssigt til det formål, det er beregnet til, at hjælpe hinanden med at rydde op både udendørs og indendørs samt at tage hensyn til naturen og skolens område. De øver sig i at begå sig og blive mere selvhjulpne i fællesskaber, at kunne sige til og fra i en leg, at lukke andre ind i legen, så ingen bliver holdt udenfor.

Anerkendelse

Anerkendelse handler om at blive set som det individ man er og få en plads i fællesskabet. Vi arbejder med at tilgodese det enkelte barns behov og samtidig lære det at give plads til andre. Hvis man er tryk og glad har man også overskud til at give de andre plads i fællesskabet. Vi arbejder efter principperne i DUÅ og anerkender dagligt børnene for de ting, der går godt og støtter dem, når der er noget, de har brug for hjælp til.

Samarbejde

Troldegruppen er 1 gang ugentligt i udveksling med 0. klasse på skolen. Troldegruppen har et par lektioner med 0. klassens lærer og 0. klasse har naturskole med pædagogen i Troldegruppen. Dette arbejde er med til at sikre, at der er en rød tråd i overgangen mellem børnehave og skole. Naturværkstedet, som Troldegruppen har til huse i ligger i tilknytning til skolens legeplads, hvor skolebørnene også holder frikvarter. Dermed vænner de kommende skolebørn sig til, at der også er større børn. Vi benytter også skolens toiletter, så de bliver fortrolig med, hvor de er.

Troldegruppen er en del af børnehuset og opholder sig i Naturværkstedet en del af dagen. Alle børn møder som udgangspunkt ind i børnehuset om morgenen og bliver hentet i børnehuset afhængig af den enkelte families behov.

Evaluerende pædagogisk praksis

Vi skaber en evalueringskultur med udgangspunkt i de valgte pædagogiske metoder og Børnehusets læreplan.

Vi arbejder ud fra et overordnet årshjul med fokusområder for udvikling af den pædagogiske faglighed og pædagogikken i Børnehuset. Denne evalueres løbende af den pædagogiske leder og til personalemøder.

Vi har konstant fokus på udviklingen af de pædagogiske læringsmiljøer inddelt i de tre områder: pædagogiske aktiviteter - planlagt og organiseret af det pædagogiske personale for og med børnene, hverdagens daglige rutiner og børnenes selvorganiserede leg. Disse tre områder bliver til genstand for evaluering, når vi fører samtaler om god pædagogik og hvilken sammenhæng vi ser mellem de eksisterende læringsmiljøer og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Dette foregår løbende og til fagmøder.

DUÅ principperne er et fast punkt på personalemøder, hvor der tages udgangspunkt i 'det gode eksempel' til en faglig drøftelse og vidensdeling.

Der laves et måneds-tema i de enkelte børnegrupper, hvorudfra samspil og aktiviteter rammesættes. Der eksperimenteres med legemiljøer, som har sammenhæng med det aktuelle tema.

Dette evalueres på gruppemøder og der deles erfaringer til stuens punkt på personalemøder.

Vi indsamler data i en systematisk anvendelse af sprog- og dialogvurderinger. Denne viden anvendes i forældresamarbejdet og det pædagogiske arbejde med det enkelte barn. Vi er i gang med at systematisere anvendelsen af SMITTE og de pædagogiske udviklingsplaner som didaktiske metoder i det pædagogiske arbejde. Dette gør det muligt også at systematisere evalueringen.

Fællesbestyrelsen og forældrenes perspektiver inddrages i evalueringen af tiltag i Børnehuset. Børnenes perspektiver inddrages løbende, når vi sammen er nysgerrige på egen praksis og hverdag.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”¹

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

I Børnehuset har vi valgt at opbygge læreplanstemaernes indhold ud fra de tre områder i vores læringsmiljø: planlagte aktiviteter, hverdagens rutiner og børnenes selvorganiserede leg.

---

¹ Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Planlagte aktiviteter

Børnehusets planlagte aktiviteter skal udfordre barnet, så det gør sig erfaringer og udforsker verden. Men før barnet kan blive udfordret, er relationsopbygningen vigtig, så barnet er trygt og får tillid til egen formåen.

I Børnehuset prioriteres en fast gruppe med fast personale i det tridsrum, der er planlagte aktiviteter. Inden for denne gruppe kan børnene inddeles i mindre grupper med en kendt voksen. Det har betydning for børnenes engagement og gåpåmod, at de er trygge ved både personale og børn, når de deltager i en ikke selvvalgt planlagt aktivitet.

I Børnehuset gives plads til, at barnet kan deltage på forskellige niveauer. Nogle har behov for at være observerende i starten imens andre hurtigt er i gang.

Når barnet indgår i det forpligtende fællesskab under en planlagt aktivitet, bliver det mødt af omsorgsfulde og anerkendende voksne. De fælles oplevelser og fordybelser mellem børn og voksne skaber tilknytning og styrker relationerne.

Undervejs i de planlagte aktiviteter, er det væsentligt, at børnenes verbale og kropslige udtryk bliver set og forstået. Det er med til at styrke barnets forståelse af sig selv og hvordan det kan tilpasse sin egen handling i forskellige situationer.

Der skabes rum for at undres, forholde sig nysgerrigt og bruge sin fantasi.

Hverdagens rutiner

I Børnehusets rutiner har barnet mulighed for at deltage på det niveau det er. Vi lader barnet afprøve forskellige måder at gøre tingene på og vi anerkender barnets forsøg uanset om det lykkes eller ikke.

Vi motiverer børnene til at deltage og engagere sig ved at anvende principperne i DUÅ - ros, opmuntring og belønning. Vi inddrager også en legende tilgang til rutinerne, hvor f.eks sang, rim eller konkurrenceelementer kan indgå.

Vi lærer barnet vedholdenhed, når vi insisterer på at barnet selv kan. Vi guider barnet, når det er svært.

Børnenes selvorganiserede leg

Børnene vælger oftest de trygge relationer i deres selvorganiserede leg. Det er vores opgave i Børnehuset at alle børn indgår i lege, så de får erfaringer og udvikler deres legekompetencer. Nogle børn skal støttes i at udfolde sig i lege med andre børn og at kunne håndtere konfliktsituationer.

Når personalet aktivt deltager i legene, kan vi motivere børnene til at bruge deres sprog, fantasi og humor. Vi eksperimenterer med legemiljøer, som udfordrer børnenes vante lege og relationer.

Social udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Vores fælles pædagogiske tilgang, med udgangspunkt i Herningmodel-Dagtilbud, fastholder et fokus på det positive sociale samspil. Børnene mødes med positive forventninger og anerkendelse, som gør dem trygge i relationen. Børnene får gåpåmod og de tør tage initiativ i de forskellige situationer de er i.

Planlagte aktiviteter

Børnene udfordres i deres forståelse af omverden og hinanden, når de præsenteres for forskellige voksenplanlagte aktiviteter og initiativer. I Børnehuset arrangeres de planlagte aktiviteter ud fra månedens tema samt børnenes interesser og initiativer i gruppen.

De planlagte aktiviteter foregår oftest i grupper, som personalet har valgt, børnene skal være i. Børnene inddeles i grupper ud fra alder og kompetencer men også ud fra relationsopbyggende overvejelser.

I det forpligtende fællesskab, kan børnene blive præsenteret for leg og samarbejde med børn som er forskellige fra dem selv. Det er en tvungen social sammenhæng, hvor børnene skal forholde sig til dem, der er omkring dem - på en anden måde, end når de er i leg eller rutinesituationer.

Børnenes sociale færdigheder styrkes, når vi udfordrer dem i den sammenhæng de er i. Ud over at give barnet mulighed for nye relationer, vil barnet også få erfaring med at deltage og bidrage i en ikke selvvalgt sammenhæng.

Der er forskel på det enkelte barns deltagelsesmulighed og sociale færdigheder, derfor har personalet en vigtig rolle under de planlagte aktiviteter. Der foregår en vekslen mellem at gå foran, ved siden af og bagved for at få alle børn til at føle sig som en del af fællesskabet og at de mestrer de sociale udfordringer.

Vi inviterer forældrene til årlige arrangementer for at styrke forældresamarbejdet og fremme fællesskabsfølelsen blandt børn, forældre og personale.

Hverdagens rutiner

Hverdagens rutiner er en fællesskabende proces, hvor hver enkelt kan deltage og bidrage med det, de kan. Barnet styrer egen proces under rutiner og kan have brug for mange gentagelser. I Børnehuset prioriteres tid til rutinerne, så børnene kan bruge den nødvendige tid på at øve sig.

Personalet har en vigtig rolle i at guide og bakke børnene op under rutinerne, så det stemmer overens med barnets behov for hjælp.

Vi opfordrer til, at børnene viser hensyn og hjælper hinanden, så der opstår en gensidig respekt for hinandens forskellighed og grænser.

Når rutinerne er indlært, bliver det muligt for børnene at hjælpe dem der ikke har lært det endnu. Når barnet lærer fra sig, får det følelsen af at have handlet betydningsfuldt i fællesskabet.

Børnenes selvorganiserede leg

Under legen fremmes særligt den sociale læring og udvikling. Børnenes fokus i legen er at have venner og derfor hænger relationer og leg tæt sammen.

Børnene skal have oparbejdet nogle legekompetencer, så det kan bidrage konstruktivt til lege-relationerne. Derfor har personalet en vigtig betydning, når børnene leger.

Børnene er optagede af, om de kan være med i en leg. Nogle gange har barnet brug for hjælp til at deltage i et legefællesskab med andre børn, hvor særligt det at forstå legen og afstemme det med egen handling, kan være i spil.

Børnene forhandler, indgår kompromisser og løser konflikter, når de leger. Indimellem er der brug for, at personalet træder til, hvis et barn ekskluderes eller sprogligt har svært ved at udtrykke sig i legen.

Personalet deltager i legefællesskabet ved at observere, understøtte eller aktivt deltage. Vi eksperimenterer lige nu med at oprette legemiljøer, når der arbejdes med månedens tema. Disse legmiljøer udfordrer børnenes interesser og skaber mulighed for nye lege og relationer.

Kommunikation og sprog

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Det er afgørende for barnet, at det udvikler sproget, så det kan forstå sig selv, andre og omverden. I Børnehuset har vi et særligt fokus på det sproglige læringsmiljø, og hvordan vi kan inddrage sproglige stimuli i både de planlagte aktiviteter, rutiner og leg.

Planlagte aktiviteter

Børns sprog udvikles sammen med andre. Derfor er det væsentligt, at vi laver sprogstimulerende aktiviteter med grupper af børn, hvor både børn og voksne er i samspil med hinanden. De planlagte aktiviteter består både af faste sproggrupper med de børn, der har behov for sprogstøtte og samtidig de aktiviteter, vi sætter i gang om formiddagen. Gennem de planlagte aktiviteter gives børnene sproglige erfaringer, som de kan bruge i andre sammenhænge.

Under de planlagte aktiviteter prioriteres tid til samtale - særligt omkring temaet eller aktiviteten men også omkring barnets forestillinger og undring. Den udveksling af ord og gestik, der foregår i interaktionen mellem børn og voksne, når de har et fælles tredje, introducerer børnene til nye begreber og udtryksformer.

Barnet, der har brug for særlig sprogstøtte, stimuleres i sproggruppen men den sproglige læring foregår hele dagen og derfor er de øvrige planlagte aktiviteter også med fokus på sproget. Vi har bl.a. månedens sang, rim og fokusord.

Vi samarbejder med forældrene om barnets sprogudvikling, hvor vi går i dialog med forældrene i det daglige og har det med som et fast punkt til forældresamtalerne. Den sproglige udvikling skal stimuleres både hjemme og i institutionen og vi vejleder med forslag til tiltag i hjemmet.

Hvis barnet har sproglige udfordringer, inddrages forældrene tidligt i forløbet i samarbejde med vores sprogvejleder. Barnet kan tilbydes at deltage i sproggruppe og der kan tages kontakt til talelærer, hvis der er behov for det.

I samarbejdet med de flersprogede familier kan det være aktuelt at invitere en tolk til forældresamtaler, så vi kan formidle vigtigheden af sprogstimulering på modersmålet.

Vi har et sprogprogram, hvor alle materialer til sprog-aktiviteter er samlet og hvor sproggrupperne har ro til fordybelse.

Hverdagens rutiner

Børnehusets rutiner er fulde af sprogstimulering. Her benævnes mange af hverdagselementerne, hvor de samme sætninger og ord gentages. Børnene iagttager, lytter og øver sig i samspil med hinanden og med de voksne.

Ved nogle af rutinerne - særligt måltider og bleskift - skabes rum for at barnet kan sætte ord på egne tanker, følelser og handlinger. Vi lytter og lægger op til samtale, så de øver sig i at udtrykke sig og fortælle om det, de er optaget af.

Som voksne er vi rollemodeller og vi er med til at benævne, gentage og fjerne med sproget. Under rutinerne bliver sproget en mulighed for at lege sig igennem opgaverne. Vi synger, rimer, laver lyde, fortæller historier, stiller spørgsmål osv. Vores engagement og initiativer motiverer børnene til at bruge og eksperimentere med sproget.

Børnenes selvorganiserede leg

Legen er en vigtig sproglig øve-bane og derfor er det væsentligt, at alle børn understøttes i at deltage i legen. Vi guider børnene i, hvilke ord og sætninger de kan anvende, når de ønsker at deltage i en leg. Vi kommer med forslag til roller i legen og giver inspiration til udvikling af legen, så den kan rumme flere børn.

Vi eksperimenterer med legende sprogmiljøer, hvor særlige fokusord, sætninger og vendinger hører til. Vi har dermed fokus på at udvikle børnenes legeindhold og bidrage med nuancer til legen og den sproglige udvikling.

I Børnehuset har børnene adgang til forskellige sprogstimulerende materialer som papir, farveblyanter, bøger og spil.

Vi hænger visuelle indtryk op på væggene som lægger op til samtale og undring, når børnene færdes i huset. Disse er oftest forbundet til det tema, som gruppen arbejder med.

Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Børn oplever verden gennem kroppen, og barnet har brug for kropslige stimuli og bevægelse, så det kan blive fortrolig med egen krop. Barnet skal lære at afstemme egne handlinger i forskellige situationer, hvor det skal mestre egen krop, kommunikere og danne relationer til andre.

Planlagte aktiviteter

I Børnehuset veksles mellem ro og bevægelse under de planlagte aktiviteter. Nogle børn har brug for mere bevægelse end andre, og vi ser på børnegruppens sammensætning, når vi planlægger aktiviteterne indhold.

Med varierende planlagte aktiviteter tilbydes barnet at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen. Vi understøtter stimulering af de tre motoriske grundsans, taktilsans, vestibulærsans og muskel-led sans, i vores planlægning af aktiviteterne.

Barnet mødes af voksne, som tør lade barnet klatre i træer, borge og ribber. Vi giver også lov til at klippe, snitte og hjælpe med bål. Dette med udgangspunkt i barnets erfaringsramme og formåen.

De voksne går foran, ved siden af og bagved, afstemt efter barnets udviklingsniveau undervejs i de kropslige udfoldelser. Barnet skal lære egne begrænsninger og det gør det ved at øve sig og få nye kropslige erfaringer, som vi præsenterer det for.

Hverdagens rutiner

Børnehusets rutiner bæres af struktur og gentagelser, så barnet hver dag øver sig i de finmotoriske og grovmotoriske færdigheder, som skal mestres under de daglige rutiner.

Barnet oplever glæde ved at bruge kroppen, når det mestrer f.eks. at sætte stolen på plads, tage sko på eller vaske bordet af.

Forældrene inddrages i dialogen om barnets selvhjulpenhed, da det har betydning, at barnet får lov til øve sig både hjemme og i Børnehuset, når det skal mestre rutinernes udfordringer.

Børnenes selvorganiserede leg

I Børnehuset er der rig mulighed for fysisk udfoldelse både ude og inde. Der er grupperum og udemiljøer med plads til at kunne sidde stille og fordybe sig og der er også rum til de store armbevægelser i både motoriksalen og på legepladsen. I området til den ældste gruppe børn, er der skov, kuperet terræn og et bålhus.

Både ude- og inderum opfordrer til sansestimuli og bevægelse. Vi har forskellige gynger ude og inde. Der er klatretræer, borge og forskellige bevægelsesredskaber.

Vi har plantekasser med blomster og urter, undringselementer i grupperummene og adgang til forskellige kreative materialer.

I Børnehuset har vi en vigtig rolle, når barnet får lov til at undersøge og eksperimentere i deres lege både ude og inde. Det er væsentligt, at de fysiske rum og rammer justeres efter den aktuelle børnegruppens udviklingsniveau, så de har mulighed for at udforske mange måder at bruge krop, sanser og bevægelse på. Det er samtidig væsentligt, at vi er opmærksomme på alle børns deltagelse og at vi understøtter det enkelte barns mestring af kropslige / sanselige indtryk og udtryk.

Natur, udeliv og science

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Oplevelser med natur, udeliv og science er en vigtig del af barndommen, hvor der bliver skabt grundlag for at forstå samspillet mellem menneske, samfund og natur. I børnehuset prioriteres udeliv og oplevelser i nærområdets natur. Den ældste gruppe børn er en udegruppe, hvor der målrettet arbejdes med natur og naturfænomener.

Planlagte aktiviteter

Hver gruppe i Børnehuset har eget fokus på natur, udeliv og science. Alferne benytter ladcykler, som giver adgang til naturoplevelser længere væk fra institutionen. Skovnisserne benytter det omkringliggende skov, krat, å-miljø og anlæg. Toldene har eget naturområde og benytter naturen i lokalområdet også.

Der planlægges ofte ture ud af huset, hvor naturens forskellige elementer udforskes hele året rundt. Der inddrages naturelementer i kreative og eksperimenterende aktiviteter.

Under de planlagte aktiviteter skabes plads til, at de åbne, nysgerrige spørgsmål kan stilles, så barnet begynder at forstå sammenhængen i verden omkring det. Vi undersøger og er nysgerrige sammen med børnene. Nogle gange stiller børnene spørgsmål, hvor svaret ikke umiddelbart er der, men hvor vi finder det sammen.

I den ældste børnegruppe er der tilknyttet en pædagog med særlig interesse for natur og udeliv. Det åbner op for en udvidet opmærksomhed på at inddrage naturen aktivt i de planlagte aktiviteter og give de ældste børn viden om og kendskab til naturen i nærmiljøet.

Hverdagens rutiner

Under rutinerne er det muligt at arbejde med barnets forståelse af menneskets påvirkning af og samspil med naturen. Vi har opmærksomhed på bæredygtighed og anvendelsen af naturens

ressourcer, når vi sorterer affald, sparrer på el og vand samt reparerer eller genanvender materialer.

Vi har samtaler med børnene om, hvordan vi passer på os selv, hinanden og naturen omkring os.

Børnenes selvorganiserede leg

Under børnenes selvorganiserede leg, kan de færdes frit på legepladsen og i naturområdet i ældste gruppen. Der er mulighed for mange forskellige sansestimuli, eksperimenter og undersøgelser af sammenhænge i naturen.

I Børnehuset er der etableret en muddergrøft, hvor vand og jord kan anvendes som legemateriale. Der er gode muligheder for at klatre i træer, plukke blomster, grave i sand og udforske forskelligt terræn.

Børnene har forstørrelsesglas og opbevaringsglas tilgængelige, når naturens fund skal undersøges.

Vores rolle er at understøtte og opfordre til aktivt at anvende naturens materialer og områder i børnenes lege. Vi engagerer os i børnenes fund og forholder os nysgerrige og eksperimenterende sammen med børnene.

Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Når vi har fokus på kultur, har vi fokus på kreativitet og at skabe noget sammen. Det handler også om kulturelle værdier og fællesskab.

I Børnehuset arbejdes ud fra et fælles grundlag, hvor Herningmodel-Dagtilbud er det bærende element og en del af den fælles kultur og hverdagslivet. Børnene mødes hver især med respekt og anerkendelse, uanset hvilken baggrund det kommer fra. Det er udgangspunktet for den måde barnet møder kultur, æstetik og fællesskab på i Børnehuset.

Planlagte aktiviteter

I Børnehuset skabes mulighed for planlagte aktiviteter, hvor der både er kulturelle indtryk og udtryk.

De kulturelle indtryk er barnets æstetiske oplevelser, når det præsenteres for fortællinger, maleri, musik, sang og litteratur. Aktiviteterne er med til at skabe stemninger, følelser, nye perspektiver og ny viden. En gang i måneden er børnegrupperne på skift værter til Børnehusets fællesskabsdage, hvor alle mødes til fælles oplevelser, sang og leg.

De kulturelle udtryk er det barnet selv skaber og eksperimenterer med når det fortæller, maler, laver musik, synger og læser. Barnet får lov til at eksperimentere, fordybe sig og konstruere med forskellige materialer. Det er med til at styrke dets fantasi og kreativitet.

Hverdagens rutiner

Børnehusets rutiner læner sig op ad de danske demokratiske børnehavetraditioner, som alle ikke nødvendigvis har kendskab til. Derfor er det vores opgave at formidle baggrunden for, hvorfor vi gør som vi gør. Der er et formål med rutinerne, som skal gøres forståelige, så det giver mening for alle børn og forældre. Omvendt viser vi også interesse for andre kulturelle baggrunde og traditioner. Vi afholder løbende forældresamtaler og går i dialog med familierne, så vi har viden om barnets baggrund og forudsætninger for at forstå hverdagen i Børnehuset.

Når vi har kendskab til børnenes baggrund, har vi mulighed for at inddrage det i samtaler med børnene, så de får en forståelse og respekt for fællesskabets mangfoldighed. Disse samtaler finder ofte sted under rutinerne, som er en fælles proces, hvor alle deltager som de bedst kan.

Børnenes selvorganiserede leg

I Børnehuset er der forskellige materialer og bøger tilgængelige. Vi observerer børnenes lege og inddrager materialer ude og inde, som kan inspirere børnene til yderligere leg.

Vi eksperimenterer med legende læringsmiljøer, hvor vi bl.a. har oprettet et 'lægehus' og 'et gartneri,' hvor børnene præsenteres for nye ord og materialer, som kan give kulturelle indtryk og udtryk.

Det er vores opgave at sikre, at alle børn har lige deltagelsesmuligheder i legen. Vi taler med forældrene om deres rolle i at styrke fællesskabet i børnegruppen. Det handler om, hvordan forældrene taler om og med de andre børn og hvordan de møder nye forældre i Børnehuset. Det er et tilbagevendende punkt til forældremøder og i bestyrelsen.

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Vi opfatter børnemiljøet, som det der opstår i den gensidige påvirkning mellem børn og omgivelser. Det handler om, hvordan børnene trives med hinanden, med de voksne og med Børnehusets rammer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, med udgangspunkt i den aktuelle børnegruppe og Børnehusets pædagogiske værdier samt arbejdet med læreplanstemaerne.

I Børnehuset arbejder vi med børnemiljøet på følgende måder:

- En fælles pædagogisk tilgang ved brug af DUÅ strategier i det daglige pædagogiske arbejde. Til personalemøder fortælles 'den gode DUÅ fortælling,' hvor den positive effekt af strategierne fremhæves. Det giver os viden om vores egen praksis og hvordan vi kan styrke kvaliteten i arbejdet med principperne i DUÅ.
- I udvikling af læringsmiljøer, inddrages børnenes perspektiver. Vi observerer, lytter og følger børnenes initiativer.
- Gruppernes temaer justeres løbende, så de imødekommer børnenes interesser og læringsniveau.
- Vi prioriterer det legende, impulsive, eksperimenterende og udforskende element i hverdagens aktiviteter.

Inddragelse og samarbejde med lokalsamfundet

Den fælles forældrebestyrelse i Haderup Skole og Børnehus inddrages i udformningen og evalueringen af den pædagogiske læreplan. Generelt har vi en aktiv bestyrelse, som involveres i beslutningsprocesser og tiltag både på skolen og i Børnehuset.

Haderup Børnehus har et tæt samarbejde med både dagpleje og skolen (se beskrivelse under overgange).

Der er arrangeret fælles afhentning med den lokale håndboldklub, når børnene skal til håndbold.

Der er samarbejde med det lokale kulturcenter til arrangementer i Børnehuset

Der er samarbejde med områdets borgerforening og forældre står bag en støtteforening fælles for Haderup Skole og Børnehus.

Ud over naturoplevelser med vand, skov og krat i lokalområdet, giver vi børnene oplevelser i den lokale brugs, landbruget og kirken.

Vi tilbyder forskellige ture ud af huset for børnene, dog afhængig af den offentlige transport.